

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. ההוא גברא דאמר להו הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולנסיב ברתי ... ארבע מאה שקיל... אי בעי לא נסיב.....1
- ב. לכם ולא לנכרים לכם ולא לכלבים.....2

דף כ.

א. ההוא גברא דאמר להו הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולנסיב ברתי ... ארבע מאה שקיל... אי בעי לא נסיב

אמרו חז"ל שמתנת שכיב מרע אינה צריכה קנין באחד מדרכי הקנאה שנתבארו במתנת בריא, אלא בדיבור או בכתיבה לבד קונה המקבל, שדברי שכ"מ ככתובים וכמסורים דמי¹

ומתנת שכ"מ שיש בה תנאי התנאי קיים, אף על פי שאינו לפי משפטי התנאים².

לפיכך אם אמר תנו לפלוני מאתיים זוזי³, וישא בתי, הרי זה כשתי מתנות שאינן קשורות זו בזו, וגם אם אינו רוצה לישא בתו, יכול לזכות במתנה⁴.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ סימן רנ סעיף א, והוא מתקנת חז"ל כדי שלא תטרף דעת ההולה שאינו יכול לעשות קנין המועיל בכל דבר, וחושש שלא יתקיימו דבריו שמצוה, ולכן תיקנו שבדיבור בלבד ה"ז כקנין גמור, ומ"ש ככתובין וכמסורין, ר"ל שבדברים שצריכים כתיבה ה"ז ככתיבה ובדברים הצריכים מסירה, ה"ז כמסירה. פתחי חושן חלק ח (קניינים) פרק מז – מתנת שכיב מרע סעיף א

² ש"ך סימן רנג ס"ק מז בשם הרמב"ן, שאינו יכול לדקדק במשפטי התנאים, ובכנה"ג הביא בשם הרמ"ע מפאנו שחולק שו"ע שם רנג יב

³ ולא אמרינן שתלה זה בזה דוקא, דא"כ היה לו להקדים שישא בתו ויקח מאתיים זוז, כדלהלן, ועי' להלן (הערה נט) מדברי התרוה"ד, ובשו"ת משכנות יעקב חו"מ סימן סד הקשה אמאי לא ניזיל בתר אומדנא שלא רצה ליתן המתנה אא"כ ישא בתו, ותירץ דכיון דמתנתו מתנה ודאי, אין מבטלין מתנה גמורה מחמת אומדנא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אבל אמר יקח בתי, ויתנו לו מתנה, אינו זוכה במתנה אא"כ ישא הבת⁵,
ואפילו הקדים המתנה אם אמר בלשון תנאי תנו לפלוני מאתיים זוז אם ישא
הבת, אינו זוכה במתנה אא"כ ישא הבת⁶.

אולם כל זה בשתי מתנות אך כשאומר תנו דבר מסויים לפלוני ויעשה דבר זה לטובתי הרי זה
כמי שמתנה ואם לא יעשה דהר זה לטובתו לא יקבל את מה שנתן⁷.

דף כ:

ב. לכם ולא לנכרים לכם ולא לללבים

למרות שהתירה התורה מלאכת אוכל נפש שהיא לצורך אכילה שנאמר
"אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם מלאכת ויתרה מזו, גם
מלאכה שהאדם האוכל נהנה מתוצאתה, אף כי אינה נעשית בגוף המאכל,
מותרת, כגון הוצא המרשות לרשות כדי להעביר בגדים שמתוך שהותרה
לצורך הותרה שלא לצורך, אך אוכל נפש שראוי רק לבהמה⁸, אסור
לעשותה ביום טוב, גם אם מזונותיה עליו, ואפילו הוצאה מרשות לרשות,
לצורך הבהמה אסור⁹, ולמדו כן מן הפסוק (שמות יב פסוק טז) "הוא לבדו
יעשה לכם", "לכם" ולא לללבים.

וכן מלאכת אוכל נפש לצורך נכרי או לצורך מחלל שבת בפרהסיא¹⁰, אסור
לעשותה ביום טוב, ולמדים כן מן הפסוק הנ"ל, "לכם" ולא לנכרי, ולא
למחלל שבת בפרהסיא. ויבואר עוד להלן דף כא.

⁵ וכתב בד"ג כלל סה בשם שו"ת שו"מ מהדו"ק ח"ג סימן קנב דכל זה שלא נתנו לו המעות, אבל לאחר שנתנו
לו המעות איצ להחזיר, עיין שם.

⁶ ש"ך שם ס"ק טז בשם הרמב"ן, ואף על פי שהתנאי קודם למעשה ובכה"ג קיי"ל התנאי בטל ומעשה קיים,
מ"מ בשכ"מ איצ למשפטי התנאים, ועוד דלא אמרינן דהתנאי בטל אלא כשעושה המעשה מיד, כגון בגט
וכיוצא בזה, שאין תנאי כזה יכול לבטל מעשה שכבר נעשה, אבל קודם המעשה התנאי קיים ואין עושין
המעשה כי אם בקיום התנאי, עיין שם

⁷ הי' רע"א שם.

⁸ שו"ע ונו"כ תקחב ג

⁹ מ"ב שם טז

¹⁰ מ"ב שם ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>